

Examination of the dictation skills in ear training education in terms of socio-cultural variables

Müziksel işitme eğitiminde yer alan dikte becerisinin sosyo-kültürel değişkenler açısından incelenmesi

Hasan Arapgirlioğlu¹
Özlem Özaltunoğlu²

Abstract

Dictation is considered as criteria for the skill of using the relationship between the sounds constituting the essence of the fundamental music education, and the symbols. Within the process of dictation, it is possible to understand how correctly the student comprehends the melody, harmony and rhythm- in other words, the basic elements of a music work. The aim of this study is to investigate the relationships between the dictation skills and socio-cultural variables. One of the factual experimental models, pre-test and post-test model with a control group was used in the study. 2010 – 2011 academic years' 1st grade students of the music department of the Faculty of Fine arts of Cumhuriyet University, constitutes the study group (A group n=19, B group n=19). Dictation training was given to group A with the moveable do method and to group B with the fixed do method by the researcher in a schedule of 4 periods per week, throughout 12 weeks. A form designed to receive specialists' opinions, an accreditation test, accreditation test Achievement Scale for Dictation (ASD) and Pre-test, post-test ASD were used as tools for collecting data. According to the results obtained from the study, no significant

Özet

Dikte yazımı, temel müzik eğitiminin özü olan sesle sembol arasındaki ilişkiyi kullanma becerisinin ölçütüdür. Dikte yazma sürecinde öğrencinin melodi, armoni ve ritmi ya da başka bir deyişle müzikal bir eseri oluşturan öğeleri ne kadar doğru bir şekilde kavrayabildiğini anlamak mümkündür. Bu çalışmanın problem durumu; dikte yazma becerisi ile sosyo-kültürel değişkenler arasındaki ilişkileri araştırmaktır. Araştırmada gerçek deneme modellerinden *öntest-sontest kontrol gruplu model* kullanılmıştır. Araştırmanın yapıldığı öğrenci grubunu; 2010-2011 Eğitim Öğretim yılı Güz yarıyılı Cumhuriyet Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü 1. sınıf (A grubu n=19, B grubu n=19) öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmacı tarafından 12 hafta ve haftada 4 ders saati süresince, A grubuna Aktarımlı-do yöntemiyle, B grubuna ise Sabit-do yöntemiyle dikte eğitimi uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak, Uzman Görüşü Alma Formu, Denklik Testi Dikte Yazımına Yönelik Başarı Ölçeği (DYBÖ) ve Öntest-Sontest DYBÖ kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; (a) dikte yazımındaki başarı ile cinsiyet, (b) Dikte yazımındaki başarı ile yaşanan bölge ve (c) dikte yazımındaki başarı

¹ Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Öğretmenliği ABD, hasan.arapgirlioglu@inonu.edu.tr

² Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Müzik Bilimleri ABD, ozaltun@cumhuriyet.edu.tr

difference exists between the success in dictation and (a) gender, (b) the region the students live in and (c) University entrance examination scores (YGS) .But it is seen that (d) students at the age of 24 or below from the group who are trained with moveable do method are more successful than the students at 25 or above. No significant difference exists between the ages and the dictation skill levels of the student in group who are trained with the fixed do method which is in common use in the dictation sessions take part in our ear training classes (namely Musical hearing, reading and writing). In the group received dictation training with the moveable do method (e) it is seen that students graduated from High Schools Of Fine Arts (HSFA) are more successful l than the students from Public High Schools. In the group received dictation training with the fixed do method, there is no significant difference between the type of high school the students graduated and dictation skill levels.

Keywords: Musical dictation skills; melodic dictation; musical hearing and writing; music education; music.

[Extended Abstract](#)

Giriş

Müzikal dikte çalışması olarak yazılmış ilk kitap olan ‘Pfeiffer ve Nageli’nin ‘Singing Course...’ adlı kitabı 1810’da Zürih’te basılmıştır. Bu kitapta, Rousseau’nun görüşlerini benimseyen, Pestalozzi’yi temel alan egzersizler içeren bir solfej sistemi (sayısal okuma ya da moveable one) benimsenmiştir” (Hedges; 1999: 39). Gazimihâl’in (1961: 163) tanımıyla dikte eğitimi: “İcra edilen bir musikiyi kulaktan yazmak, notaya almak. Kulak eğitiminin başlıca yoludur. Solfej temrini sayılır. İmlânın Paris Konservatuvarında musiki öğretimine alınması Ambroise Thomas’nın müdürlüğü zamanında 1872 yıllarında olmuştur. Bütün konservatuvarlarca benimsenmiştir.” Gazimihal’in tanımlamasını destekler nitelikte; Hedges’in (1999: 49-50) araştırmasında dikte eğitiminin 1871’de Paris Konservatuvarı’nın müfredatında uygulanmaya başladığı, ilk defa bu kurumda dikte ile ilgili kitaplar basıldığı belirtilmektedir. Müzik teorisi eğitiminde yeni ufuklar açan bir kitap olarak Albert Lavignac’ın *Cours Complet Théorique et Pratique de Dictée Musicale* (1882) adlı kitabı günümüzde hala kullanılmakta ve Paris Konservatuvarı’da değerli bir kaynak olarak yer almaktadır. Kitabın belki de en önemli özelliği, orijinal olarak yetişkinlerin eğitimi için yazılmış ve profesyonel müzik eğitimi

durumu ile YGS puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. (d) Aktarımlı-do metoduyla eğitim gören grupta yer alan 24 ve daha genç yaştaki öğrencilerin, yaşı 25’in üzerinde olan öğrencilere göre dikte yazımında daha başarılı olduğu görülmektedir. Ülkemizde MİOY dersi kapsamında işlenen dikte eğitiminde yaygın olarak uygulanan Sabit-do metoduyla eğitim gören grupta ise öğrencilerin yaşı ile dikte yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. (e) Aktarımlı-do metoduyla eğitim gören grupta yer alan AGSL mezunu öğrencilerin, genel lise mezunu olan öğrencilere göre dikte yazımında daha başarılı olduğu görülmektedir. Sabit-do metoduyla eğitim gören grupta ise öğrencilerin mezun olduğu lise türü ile dikte yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Müziksel dikte becerisi; melodik dikte yazımı; müziksel işitme; müzik eğitimi; müzik.

programlarının müfredatlarında resmi olarak yer alan ilk dikte metodu olmasıdır. Bu kitabın Paris'te kullanımı pek çok Avrupa konservatuvarlarının dikte derslerinin içeriklerini etkilemiştir.

“Solfeji en iyi tamamlayan çalışma solfejle aynı özellikleri taşıyan, yazılanın okunmasından ziyade, duyulmanın yorumlandığı müzikal diktendir” (Lavignac; 1903: 26). “Dikte yazma çalışmalarının amacı, sadece kağıda doğru olarak aktarılmış notalar üretmek değil, sesleri belirli bir anlam bütünlüğünde duyabilen dinleyiciler yetiştirmektir.” (Rogers; 1984: 4). Dikte yazımı müzikal beceri derslerinin önemli bir parçası ve müzisyenlik değerlendirmesinde önemli bir ögedir. Weale'a (1986) göre müzikal dikte yazımında, öğrenciden çalınmış olan kısa müzik parçasını kopyalaması istenir. Dikte yazımı, öğrencilerin müzik algısının farklı boyutlarını sınamaya olanak sağlaması açısından önemlidir. Dikte yazma sürecinde öğrencinin melodi, armoni ve ritmi ya da başka bir deyişle müzikal bir eseri oluşturan öğeleri ne kadar doğru bir şekilde kavrayabildiğini anlamak mümkündür. Dikte yazımı müzisyenin, temel müzik eğitiminin özü olan sesle sembol arasındaki ilişkiyi kullanma becerisinin ölçütüdür. Dikte yazımında daha başarılı sonuçlar elde etmek için, öğrencilerin daha derin bir müzikal dil kavrayışına ihtiyacı vardır. “Açıkça görülmektedir ki sesleri, ses dilini bilmek tek başına hiçbir zaman yeterli olmamaktadır. Öğrenciler, çalınan sesin belirli bir görevi, fonksiyonu olduğunu fark etmedikleri sürece, bu seslerin tanınması belirsizleşecektir.... Ne işittiğinin farkında olan kişi, dikte yazımında çok fazla zorluk çekmeyecektir” (Wunsch; 1973: 59).

Karpinski'ye göre dikte yazımında dört aşama vardır: *duyma*, *eşberleme*, *anlama* ve *notaya alma*. Birinci aşama olan *duyma*, seslerin kulak tarafından alınması ve beyine iletmesi sırasındaki fizyolojik süreci ifade eder. Bir melodi duyulduğunda, melodik dikte için gerekli olan ikinci aşama *eşberleme*'dir. Doğru hatırlama, bundan sonraki tüm adımlar için bir ön koşuldur. Üçüncü aşama olan *anlama* doğru notalama için çok önemlidir. Ritim kalıplarının ne olduğu, ne şekilde hareket ettiği anlaşılmalıdır. Son aşama olan *notaya alma*, anlaşılan melodiyi notalarıyla ve tartımlarıyla yazma eylemini ifade eder (Paney; 2007: 9).

Dikte yazımında başlangıç noktasının nasıl olacağı ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Önce tartımlar mı, yoksa sesler mi yazılmalı ya da melodinin sonundan başlayarak mı yazılmalıdır? Beckett (1997) “*Dikte yazarken, öncelikle sadece ritme ya da sadece seslere odaklanmak daha mı iyidir?*” sorusuna yanıt aradığı deneysel çalışmasında müzik lisans öğrencilerine iki-sesli dikte sınavı yapmıştır. Gönüllüler, her biri farklı koşullarda üç dikte yazmışlar: *önce melodiyi yazma* koşulu, *önce ritmi yazma* koşulu ve öğrencilerin alışmış oldukları tarzda iki-sesli dikteyi tamamlamaları istenen bir *kontrol* koşulu. Yukarıda açıklanan koşulların hiçbirinde, diktedeki seslerin doğruluğunda bir artış olmamıştır. Önce ritmi yazma koşulu ve kontrol koşulunda, diktedeki tartımların doğruluğunda bir artış olmuştur.

Beckett sonuç olarak, çoksesli dikte yazımında, öncelikle ritme, daha sonra seslere dikkat etmenin, ritmik doğruluğu arttırmada etkili bir yol olabileceğini söylemektedir.

Sisley (2008) araştırmasında Karpinski, Gary Potter, Klonoski ve işitme becerilerini araştıran diğer kuramcılarının, dikte öğretiminde çok çeşitli teknikler kullandıklarını belirtmiştir. Öğrencilere dikte çalınırken, pek çok öğretmen stenografik bir notalama şekli kullanır. Karpinski, dizek kullanmadan ritimlerin, seslerin ve ölçülerin yazılmasını sağlayan “protonotation” olarak adlandırdığı bir notalama şekli geliştirmiştir. “Bu stenografik yazıda, uzun bir dikey çizgi ölçünün kuvvetli vuruşlarını, kısa dikey çizgiler ise ölçünün zayıf vuruşlarını ifade etmektedir. Yatay çizgileri süre değerlerini göstermek için kullanmaktadır. Sesler ise solfej heceleriyle ya da sayısal sistemle gösterilmektedir.”

Telesco (1991), dikte becerilerinin geliştirilmesinde, ezgiyi seslendirmenin, işitmenin ve dizi derecelerini tanımanın önemini belirtmektedir. Telesco, dizi derecelerini ve bu derecelerın işlevlerini duymayı ve tanımayı öğrettiği için aktarımlı-do sistemini kullanmaktadır. Öğrencilerin, melodik dikteden bağımsız olarak sorulan “aralıkları tanıma” konusunda uzman olmaya ihtiyaçları olmadığı görüşündedir. Öğrenciler, dizi derecelerini ve bunların tonaliteyle ilişkilerini işitebilme konusunda yetkin olmaya ihtiyaç duyarlar. Amaç, müziği iyi duyabilen aynı oranda iyi düşünebilen müzisyenler, duyduğu müziği anlayıp gözünde canlandırabilen ve kağıt üzerinde gördüğü müziği işitip anlayabilen müzisyenler yetiştirmektir.

Klonoski'ye (2006: 54-55) göre geleneksel dikte yazma çalışmaları, melodi, armoni ve ritim gibi müzikal öğeleri birbirinden ayrı tutmaktadır. Öğrenciler birkaç kere eşliksiz bir melodiyi işitir ve *başlangıç sesi, ölçü sistemi, ölçü sayısı* gibi referans olarak verilmiş olan bilgilerle öğrencilerden duyduklarını notaya almaları istenir. Geleneksel dikte yazımı eğitime doğru ya da yanlış cevaplarla objektif bir şekilde öğrencileri değerlendirme imkanı sağlarken, öğrencilerin cevaplarının neden yanlış ya da doğru olduğu hakkında bir fikir vermez. *Ne tür bir beceri eksikliği melodik dikte çalışmalarında yanlış cevaplamalara yol açar?* Yetersiz tonalite bilgisi mi, zayıf işitsel hafıza mı, ritmi algılama eksikliği mi, armonik etkileri fark etmeyle ilgili bir hata mı yoksa tüm bu faktörlerin bir karışımı mı? Dikte tüm bu becerileri içerdiğine göre, bir yanlış cevap tek başına problemin yerini tam olarak saptayamaz.

Problem Durumu

Ülkemizde dikte eğitimine; Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (AGSL), konservatuvarlar, Güzel Sanatlar Fakültelerinin Müzik Bölümleri ve Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği ABD'nin müfredatlarında yer alan *Müziksel İşitme Okuma ve Yazma* (MİOY) dersi kapsamında yer verilmektedir. Şengül'ün (2006) araştırmasında, müzik öğretmenlerinin lisans öğrenimlerinde

aldıkları MİOY dersinin müzik öğretmeni yetiştirme sistemine daha fazla katkı getirebilmesi için vermiş oldukları öneriler iki başlıkta toplanmaktadır: %82 MİOY derslerine yönelik öğretim metotları geliştirilmesi ve %68 eşlik, dikte, deşifre konularının lisans eğitiminde önemsenmesi. Apaydınlı'nın (2006) araştırma sonuçlarına göre, dikte yazma çalışmalarında öğrencilerin kendilerini ne ölçüde yeterli bulduklarına ilişkin görüşleri şu şekildedir: (a) öğrencilerin %59'u (*tamamen ve büyük ölçüde* cevaplarının toplam yüzdesi) diktenin hangi ölçü sisteminde olduğunu bulabilmektedir, (b) %52'si (*kısmen, çok az ve hiç* cevaplarının toplam yüzdesi) çalınan diktenin hangi tonda olduğunu bulamamaktadır, (c) %74'ü (*tamamen ve büyük ölçüde* cevaplarının toplam yüzdesi) ezginin tartımlarını yazma konusunda başarılıdır. Yazan'ın (2007) araştırmasında, *solfej dersinde en çok zorlanan konular hangisidir?* sorusuna öğrencilerin %48'i ezgi diktesi yanıtını vermiştir. *Dikte yazarken en çok zorlandığımız konu hangisidir?* sorusuna öğrencilerin %39'u çalınanları bellekte tutabilme, %35'i nota isimlerini bulma, %14'ü notaların sürelerini belirleyebilme, %6'sı tonalite ve ölçü belirleme açıklamasında bulunmuşlardır.

Bu çalışmanın problem durumu; dikte yazma becerisi ile sosyo-kültürel değişkenler arasındaki ilişkileri araştırmaktır. "Müziksel işitme eğitimi kapsamında yer alan dikte yazma becerisi ile öğrencinin sosyo-kültürel değişkenleri arasında ne türden ilişkiler gözlenebilir?" sorusu araştırmanın ana problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın alt problemleri şöyle sıralanabilir;

- (1) Dikte yazımındaki başarı durumunun cinsiyet ile ilişkisi ne düzeydedir?
- (2) Dikte yazımındaki başarı durumunun yaş ile ilişkisi ne düzeydedir?
- (3) Dikte yazımındaki başarı durumunun mezun olunan lise türü ile ilişkisi ne düzeydedir?
- (4) Dikte yazımındaki başarı durumunun yaşanılan bölge ile ilişkisi ne düzeydedir?
- (5) Dikte yazımındaki başarı durumunun YGS puanı ile ilişkisi ne düzeydedir?

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma, dikte yazma becerisi ile sosyo-kültürel değişkenler arasındaki ilişki düzeylerini saptamak ve dikte yazma becerisinin geliştirilmesine katkı sağlamak amacını taşımaktadır. Bu amaç doğrultusunda gerek aktarımlı gerekse sabit-do metoduyla dikte eğitimi verilen bireylerin, dikte yazma becerileri ile sosyo-kültürel özellikleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Dikte eğitimindeki başarının artışı aynı zamanda bireyin, toplu çalma (orkestra/oda müziği), toplu söyleme (koro) ve ana çalgı eğitimindeki başarı düzeyini de etkileyeceğinden, araştırmanın bu yönüyle müzik eğitiminin kalitesini yükseltme konusunda oldukça önemli olduğunu belirtmek gerekir. Araştırma; (a) müziksel işitme, okuma ve yazma eğitiminin en karmaşık basamaklarından biri olan dikte eğitiminde sosyo-kültürel değişkenlerin ilişki düzeylerinin belirlenmesi, (b) dikte

eğitimi ile ilgili yapılmış araştırmaların oldukça dar olması açısından ve kendisinden sonraki araştırmalara kaynak olması, (c) dikte becerisinin geliştirilmesi açısından ders içi ve ders dışı çeşitli yöntem ve düzenlemelere fikir vermesi bakımından önemlidir.

Sınırlılıklar

Araştırma; (a) tek sesli tonal dikte yazımıyla, (b) bağımsız değişken olarak başarı puanları, bağımlı değişken olarak A grubuna Aktarımlı-do metoduyla, B grubuna Sabit-do metoduyla uygulanan dikte eğitim süreciyle, (c) 2010-2011 eğitim-öğretim yılı güz dönemiyle, (d) Cumhuriyet Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Lisans Birinci sınıf öğrencileriyle, (e) 12 hafta ve haftada 4 ders saati uygulanmış olan deney süreciyle, (f) araştırmada kullanılan istatistiksel tekniklerle sınırlıdır.

Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırma verilerinin toplamasında kullanılan araçlar ve veri çözümleme teknikleri ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Araştırma Modeli

Araştırma, dikte yazma becerisi ile sosyo-kültürel değişkenler arasındaki ilişki düzeylerini saptamaya yöneliktir. Bu nedenle araştırmada gerçek deneme modellerinden *öntest-sontest kontrol gruplu model* kullanılmıştır. “Deneme modelleri, neden-sonuç ilişkilerini belirlemeye çalışmak amacı ile, doğrudan araştırmacının kontrolü altında, gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma modelleridir” (Karasar, 2009: 87). “DeneySEL desenler, genellikle gerçek deneySEL desenler, yarı deneySEL desenler ve deneme öncesi desenler şeklinde sınıflandırılmaktadır. DeneySEL desenler arasında sadece gerçek deneme desenlerinde deneklerin deneySEL koşullara yansız ataması söz konusudur” (Büyüköztürk, 2007: 10). “Öntest-sontest kontrol gruplu modelde yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney, öteki kontrol grubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve sonrası ölçmeler yapılır” (Karasar, 2009: 97). Araştırmacı tarafından 12 hafta ve haftada 4 ders saati süresince, A grubuna Aktarımlı-do yöntemiyle, B grubuna ise Sabit-do yöntemiyle dikte eğitim uygulanmıştır. “DeneySEL desenlerde bağımsız değişkenler manipüle edilip, iç geçerliği korumak için istenmedik değişkenler kontrol altına alınır ve bağımlı değişkenler üzerinde ölçme yapılır” (Büyüköztürk, 2007:3). *Denklik Testi DYBÖ (Dikte Yazımına Yönelik Başarı Ölçeği)* ile çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin dikte yazma beceri düzeyleri ölçülmüş, bu ölçüm sonucunda yansız atama yoluyla A ve B grupları oluşturulmuştur.

Tablo-1. A ve B Gruplarının Oluşturulması

Denklik Testi Uygulaması	Değerlendirme	Grupların Oluşturulması	N
Lisans 1. sınıf düzeyinde müzik eğitimi alan 38 öğrenciye, 10 soruluk dikte sınavının uygulaması	Sınav kağıtlarının <u>Denklik Testi DYBÖ</u> ile değerlendirilmesi	A Grubu B Grubu	19 19

Uygulamanın başında yapılan *Öntest DYBÖ* ve uygulama sonunda yapılan *Sontest DYBÖ*yle deney ve kontrol grupları arasında bağımsız değişken ile ilgili oluşan davranış değişiklikleri ölçülmüştür.

Çalışma Grubu

Araştırmanın yapıldığı öğrenci grubunu; 2010-2011 Eğitim Öğretim yılı Güz yarıyılı Cumhuriyet Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü 1. sınıf (n=38) öğrencileri oluşturmuştur. Her iki grupta da (A grubu n=19, B grubu n=19), hazır bulunuşluk düzeyleri bakımından birbirine denk öğrenciler yer almıştır.

A ve B Gruplarının Dikte Yazımına Yönelik Başarıları Açısından Denklğine İlişkin

Bulgular: Denklik Testi DYBÖ ile çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin dikte yazma beceri düzeyleri ölçülmüş, bu ölçüm sonucunda yansız atama yoluyla A ve B grupları oluşturulmuştur. Denklik Testi DYBÖ'den alınan verilerin analizi için ilişkisiz örneklem t-testi kullanılmıştır.

Tablo-2. DYBÖ Denklik Testi Puanlarının Gruplara Göre T-Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{x}	S	sd	t	p
A	19	36.75	13.83	36	.03	.974*
B	19	36.60	13.21			

*p>.05

Tablo-2'de görüldüğü gibi, grupların DYBÖ denklik testi puan ortalamaları arasındaki farkın belirlenmesine yönelik ilişkisiz örneklem t-testi yapılmış ve $p>.05$ düzeyinde *anlamlı bulunmamıştır*. Elde edilen bu sonuç, A ve B gruplarının denklik testi puan ortalamaları açısından birbirine denk olduğunu göstermektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Uzman Görüşü Alma Formu, Denklik Testi DYBÖ ve Öntest-Sontest DYBÖ kullanılmıştır.

Uzman Görüşü Alma Formu : Araştırmada kullanılacak olan *Denklik Testi DYBÖ*, *Öntest-Sontest DYBÖ* ve Uzman Görüşü Alma Formu düzenlenmiştir. Uzman Görüşü Alma Formu; Nacakçı'nın

(2006: 133-134) doktora tez çalışmasında geliştirmiş olduğu Uzman Kanısı Alma Formu'ndan uyarlanmıştır.

Denklik Testi Dikte Yazımına Yönelik Başarı Ölçeği: Denklik Testi DYBÖ'nin hazırlanmasında ilgili kaynaklar ve araştırmalar taranmış, "Uzman Görüşü Alma Formu" ile müzik teorisi ve işitme eğitimi alanında uzman üç öğretim üyesinin görüşleri alınmış, testin kapsam geçerliği uzmanlar tarafından onaylanmıştır. Denklik testi DYBÖ, her biri 20 puan olmak üzere 5 dikte sorusu şeklinde hazırlanmıştır. Ölçeğin ilk pilot uygulamasında beş sorunun güvenilirliğinin düşük olduğu görülmüş, bu amaçla puanlamalarda değişiklik yapılmadan her bir sorudan aynı nitelikte iki adet hazırlanarak soru sayısı 10'a çıkarılmıştır. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 1. sınıf öğrencilerine ölçeğin ikinci pilot uygulaması yapılmıştır.

Denklik testi DYBÖ'nin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .89, Guttman split-half katsayısı .83, ilk 5 maddeye ilişkin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .81, son 5 maddeye ilişkin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .84, Spearman-Brown formülü ile iki yarı test güvenilirliği katsayısı ise .83 olarak hesaplanmıştır. Bu yönüyle ölçeğin iç tutarlığının yüksek olduğu, bu sonuca dayanarak yapı geçerliğinin yüksek olduğu söylenebilir. Ölçeğin yapı geçerliğini sınamak ve alt ölçeklerini belirlemek amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. KMO değeri .75 ve Barlett testi değeri 173,534 bulunarak $p < .001$ düzeyinde anlamlı sonuç vermiştir. Bu analizler sonucunda ölçeğin tek faktörden oluştuğu ve bu faktörün toplam varyansın %51,1'ini açıklayabildiği görülmektedir. Test sorularının madde-toplam analizi, soruların testten çıkarılması durumunda Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısının düşeceğini göstermektedir. "Madde analizi kapsamında başvuru bir başka yol, testin toplam puanlarına göre oluşturulan alt%27 ve üst%27'lik grupların madde ortalama puanları arasındaki farkların ilişkisiz t-testi kullanılarak sınanmasıdır. Gruplar arasında istendik yönde gözlenen farkların anlamlı çıkması, testin iç tutarlığının bir göstergesi olarak değerlendirilir" (Büyüköztürk; 2010: 171). Ölçeğin iç tutarlık analizi için alt%27 ve üst%27'lik grupların madde ortalama puanları arasındaki fark ilişkisiz örneklem t-testiyle sorgulanmıştır. Grupların madde puanları arasındaki farkın, ölçekte yer alan on maddeden sekizinde $p < .01$ düzeyinde, 5. ve 9. maddelerde ise $p < .05$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonuca dayanarak, denklik testi DYBÖ'nin bireyler arasındaki farkı ölçmede tutarlı olduğu, dolayısıyla ölçeğin yapı geçerliğinin yüksek olduğu söylenebilir. Yapılan analizler sonucunda ölçekten çıkarılan madde olmamıştır. Çalışma grubuna 10 adet dikte sorusundan oluşan Denklik Testi DYBÖ uygulanmıştır.

Öntest – Sontest Dikte Yazımına Yönelik Başarı Ölçeği: Öntest-Sontest DYBÖ, denklik testi uygulamasında kullanılan ölçekteki her bir sorudan benzer özelliklerde üçer adet hazırlanarak oluşturulmuştur. Öntest-Sontest DYBÖ'nin hazırlanmasında ilgili kaynaklar ve araştırmalar taranmış, “Uzman Görüşü Alma Formu” ile müzik teorisi ve işitme eğitimi alanında uzman üç öğretim üyesinin görüşleri alınmış, ölçeğin kapsam geçerliği uzmanlar tarafından onaylanmıştır. Ölçek, her biri 10 puan olmak üzere 30 dikte sorusu şeklinde hazırlanmıştır. Cumhuriyet Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü 1. sınıf öğrencilerinden oluşan örneklem grubuna DYBÖ Öntest uygulaması yapılmıştır.

Öntest-Sontest DYBÖ'nin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .94, Guttman split-half katsayısı .91, ilk 15 maddeye ilişkin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .87, son 15 maddeye ilişkin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .91, Spearman-Brown formülü ile iki yarı test güvenirliği katsayısı ise .91 olarak hesaplanmıştır. Bu yönüyle ölçeğin içtutarlığının yüksek olduğu, bu sonuca dayanarak yapı geçerliğinin yüksek olduğu söylenebilir. Ölçeğin yapı geçerliğini sınamak ve alt ölçeklerini belirlemek amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. KMO değeri .57 ve Barlett testi değeri 820,161 bulunarak $p < .01$ düzeyinde anlamlı sonuç vermiştir. Bu analizler sonucunda ölçeğin tek faktörden oluştuğu ve bu faktörün toplam varyansın %47'sini açıklayabildiği görülmektedir. Test sorularının madde-toplam analizi, soruların testten çıkarılması durumunda Cronbach Alpha güvenirlik katsayısının düşeceğini göstermektedir. Yapılan analizler sonucunda ölçekten çıkarılan madde olmamıştır. Çalışma grubuna 30 adet dikte sorusundan oluşan Öntest-Sontest DYBÖ uygulanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde dikte yazımına yönelik öntest ve sontest puanları, öğrencilerin sosyo-kültürel özellikleri açısından karşılaştırılmıştır. Dikte yazımındaki başarı durumunun çalışma grubundaki öğrencilerin sosyo-kültürel özelliklerine göre ne şekilde farklılaştığını sorgulamak amacıyla; cinsiyet, yaş, mezun olunan lise türü, yaşanan coğrafi bölge ve yerleştirme puanı içerisinde yer alan YGS puanına göre ilişkisiz örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizleriyle karşılaştırmalar yapılmıştır.

Cinsiyet Değişkeni Açısından Dikte Yazımındaki Başarı Durumu

Aktarımlı-do metoduyla dikte eğitimi verilen A grubu ve Sabit-do metoduyla dikte eğitimi verilen B grubu öğrencilerinin cinsiyete göre frekans dağılımı Tablo-3'te görülmektedir.

TABLO-3. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Frekans Dağılımı

Grup	Cinsiyet	f	%
------	----------	---	---

A	Kız	10	26.3
	Erkek	9	23.7
B	Kız	5	13.2
	Erkek	14	36.8
	Toplam	38	100

Çalışma grubunun öntest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumunun cinsiyete göre tanımlayıcı değerleri ve dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonuçları Tablo-4'te verilmiştir.

TABLO-4. Öntest Puanları Açısından Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Grup	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
A	Kız	10	44.76	15.27	17	.269	.791*
	Erkek	9	42.40	22.59			
B	Kız	5	35.03	15.34	17	1.273	.220*
	Erkek	14	47.08	18.94			

* $p > .05$

Çalışma grubunun, öntest puanları açısından cinsiyete göre dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonuçlarına göre A ve B gruplarında yer alan kız ve erkek öğrencilerin başarı puanları arasında anlamlı bir fark oluşmamaktadır; A grubu $t = .269$, $p > .05$, B grubu $t = 1.273$, $p > .05$.

Çalışma grubunun sontest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumunun cinsiyete göre tanımlayıcı değerleri ve dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonuçları Tablo-5'te verilmiştir.

TABLO-5. Sontest Puanları Açısından Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Grup	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
A	Kız	10	53.42	17.99	17	.025	.980*
	Erkek	9	53.17	25.16			
B	Kız	5	33.18	12.93	17	1.104	.285*
	Erkek	14	42.86	17.86			

* $p > .05$

Çalışma grubunun, sontest puanları açısından cinsiyete göre dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonuçlarına göre A ve B gruplarında yer alan kız ve erkek öğrencilerin başarı puanları arasında anlamlı bir fark oluşmamaktadır; A grubu $t = .025$, $p > .05$, B grubu $t = 1.104$, $p > .05$. Bu bulgular ışığında bireyin dikte eğitimindeki başarı durumu ile cinsiyeti arasında, farklı işitme eğitimi metotları uygulandığında bile anlamlı bir ilişki olmadığı söylenebilir.

Yaş Değişkeni Açısından Dikte Yazımındaki Başarı Durumu

Aktarımlı-do metoduyla dikte eğitimi verilen A grubu ve Sabit-do metoduyla dikte eğitimi verilen B grubu öğrencilerinin bulunulan yaş aralığına göre frekans dağılımı Tablo-6'da görülmektedir.

TABLO-6. Çalışma Grubunun Bulunulan Yaş Aralığına Göre Frekans Dağılımı

Grup	Yaş Aralığı	f	%
A	19-21 yaş	9	23.7
	22-24 yaş	2	5.3
	25-28 yaş	8	21
B	19-21 yaş	5	13.1
	22-24 yaş	12	31.6
	25-28 yaş	2	5.3
Toplam		38	100

Çalışma grubunun öntest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumunun bulunulan yaş aralığına göre tanımlayıcı değerleri ve dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan tek faktörlü varyans analizi sonuçları Tablo-7'de verilmiştir.

TABLO-7. Öntest Puanları Açısından Çalışma Grubunun Yaş Aralığına Göre Varyans Analizi Sonuçları

Grup	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
A	Gruplararası	2394.556	2	1197.278	5.021	.020*	25-28 yaş ve 19-21 yaş grupları arası
	Gruplarıçi	3815.216	16	238.451			
	Toplam	6209.772	18				
B	Gruplararası	185.292	2	92.646	.249	.783**	--
	Gruplarıçi	5957.450	16	372.341			
	Toplam	6142.743	18				

* $p < .05$

** $p > .05$

Çalışma grubunun, yaş aralığına göre dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan tek faktörlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Öntest puanları açısından A grubunda yer alan 19-21 yaş ve 25-28 yaş aralığındaki öğrencilerin dikte yazımındaki başarı durumları arasında, 19-21 yaş grubu lehine anlamlı bir fark vardır, $F=5.021$, $p < .05$.

- B grubunda yer alan öğrencilerin, öntest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumları arasında bulunulan yaş aralığına göre anlamlı bir farklılık oluşmamaktadır, $F=.249$, $p > .05$.

Çalışma grubunun sontest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumunun bulunulan yaş aralığına göre tanımlayıcı değerleri ve dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan tek faktörlü varyans analizi sonuçları Tablo-8'de verilmiştir.

TABLO-8. Sontest Puanları Açısından Çalışma Grubunun Yaş Aralığına Göre Varyans Analizi Sonuçları

Grup	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
A	Gruplararası	4344.061	2	2172.030	9.555	.002*	25-28 yaş ve 19-21 yaş grupları arası
	Gruplarıçi	3637.037	16	227.315			
	Toplam	7981.098	18				
B	Gruplararası	21.216	2	10.608	.033	.968*	--
	Gruplarıçi	5140.885	16	321.305			
	Toplam	5162.101	18				

*p<.01

**p>.05

Çalışma grubunun, yaş aralığına göre dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan tek faktörlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Sontest puanları açısından A grubunda yer alan 19-21 yaş ve 25-28 yaş aralığındaki öğrencilerin dikte yazımındaki başarı durumları arasında, 19-21 yaş grubu lehine anlamlı bir fark vardır, $F=9.555, p<.01$.

- Sontest puanları açısından A grubunda yer alan 22-24 yaş ve 25-28 yaş aralığındaki öğrencilerin dikte yazımındaki başarı durumları arasında, 22-24 yaş grubu lehine anlamlı bir fark vardır, $F=9.555, p<.01$.

- B grubunda yer alan öğrencilerin, sontest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumları arasında bulunan yaş aralığına göre anlamlı bir farklılık oluşmamaktadır, $F=.033, p>.05$.

Elde edilen bu bulgulara dayanarak; Aktarımlı-do metoduyla eğitim gören grupta 24 ve daha genç yaşta bireylerin, yaşı 25'in üzerinde olan bireylere göre dikte yazımında daha başarılı olduğu, Sabit-do metoduyla eğitim gören grupta ise bireylerin yaşı ile dikte yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı söylenebilir.

Mezun Olunan Lise Türü Açısından Dikte Yazımındaki Başarı Durumu

Aktarımlı-do metoduyla dikte eğitimi verilen A grubu ve Sabit-do metoduyla dikte eğitimi verilen B grubu öğrencilerinin mezun olunan lise türüne göre frekans dağılımı Tablo-9'da görülmektedir.

TABLO-9. Çalışma Grubunun Lise Türüne Göre Frekans Dağılımı

Grup	Lise Türü	f	%
A	Genel Lise	8	21
	AGSL	6	15.8
	Diğer	5	13.2
B	Genel Lise	11	28.9
	AGSL	3	7.9
	Diğer	5	13.2
Toplam		38	100

Çalışma grubunun öntest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumunun mezun olunan lise türüne göre tanımlayıcı değerleri ve dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan tek faktörlü varyans analizi sonuçları Tablo-10'da verilmiştir.

TABLO-10. Öntest Puanları Açısından Çalışma Grubunun Lise Türüne Göre Varyans Analizi Sonuçları

Grup	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
A	Gruplararası	2013.316	2	1006.658	3.838	.043*	<i>AGSL ve Genel Lise grupları arası</i>
	Gruplarıçi	4196.456	16	263.278			
	Toplam	6209.772	18				
B	Gruplararası	69.731	2	34.865	.092	.913*	--
	Gruplarıçi	6073.012	16	379.563			
	Toplam	6142.743	18				

*p<.05

**p>.05

Çalışma grubunun, mezun olunan lise türüne göre dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan tek faktörlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Öntest puanları açısından A grubunda yer alan AGSL ve Genel lise mezunu öğrencilerin dikte yazımındaki başarı durumları arasında, AGSL mezunu öğrenciler lehine anlamlı bir fark vardır, $F=3.838, p<.05$.

- B grubunda yer alan öğrencilerin, öntest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumları arasında mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık oluşmamaktadır, $F=.092, p>.05$.

Çalışma grubunun sontest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumunun mezun olunan lise türüne göre tanımlayıcı değerleri ve dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan tek faktörlü varyans analizi sonuçları Tablo-11.'de verilmiştir.

TABLO-11. Sontest Puanları Açısından Çalışma Grubunun Lise Türüne Göre Varyans Analizi Sonuçları

Grup	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
A	Gruplararası	2885.115	2	1442.558	4.529	.028*	AGSL ve Genel Lise grupları arası
	Gruplarıçi	5095.983	16	318.499			
	Toplam	7981.098	18				
B	Gruplararası	19.086	2	9.543	.030	.971*	--
	Gruplarıçi	5143.015	16	321.438			
	Toplam	5162.101	18				

*p<.05

**p>.05

Çalışma grubunun, mezun olunan lise türüne göre dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan tek faktörlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- Sontest puanları açısından A grubunda yer alan AGSL ve Genel lise mezunu öğrencilerin dikte yazımındaki başarı durumları arasında, AGSL mezunu öğrenciler lehine anlamlı bir fark vardır, $F=4.529, p<.05$.

- B grubunda yer alan öğrencilerin, sontest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumları arasında mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık oluşmamaktadır, $F=.030, p>.05$.

Elde edilen bu bulgulara dayanarak; Aktarımlı-do metoduyla eğitim gören grupta AGSL mezunu bireylerin, genel lise mezunu olan bireylere göre dikte yazımında daha başarılı olduğu, Sabit-do metoduyla eğitim gören grupta ise bireylerin yaşı ile dikte yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı söylenebilir.

Yaşanılan Coğrafi Bölge Açısından Dikte Yazımındaki Başarı Durumu

Aktarımlı-do metoduyla dikte eğitimi verilen A grubu ve Sabit-do metoduyla dikte eğitimi verilen B grubu öğrencilerinin yaşanılan coğrafi bölgeye göre frekans dağılımı Tablo-12'de görülmektedir. İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri 1. Bölge; Karadeniz, Akdeniz, Ege ve Marmara bölgeleri ise 2. Bölge başlığı altında gruplandırılmıştır.

TABLO-12. Çalışma Grubunun Yaşanılan Coğrafi Bölgeye Göre Frekans Dağılımı

Grup	Bölge	f	%
A	1. Bölge*	15	39.4
	2. Bölge**	4	10.6
B	1. Bölge*	14	36.8
	2. Bölge**	5	13.2
Toplam		38	100

* İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri

** Karadeniz, Akdeniz, Ege ve Marmara bölgeleri

Çalışma grubunun öntest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumunun yaşanan coğrafi bölgeye göre tanımlayıcı değerleri ve dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonuçları Tablo-13'te verilmiştir.

TABLO-13. Öntest Puanları Açısından Çalışma Grubunun Coğrafi Bölgeye Göre T-Testi Sonuçları

Grup	Bölge	N	\bar{x}	S	sd	t	p
A	1. Bölge	15	41.72	18.07	17	.870	.397*
	2. Bölge	4	50.87	21.36			
B	1. Bölge	14	45.92	20.34	17	.788	.442*
	2. Bölge	5	38.26	11.66			

* $p > .05$

Çalışma grubunun, öntest puanları açısından yaşanan coğrafi bölgeye göre dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonuçlarına göre A ve B gruplarında yer alan öğrencilerin başarı puanları arasında yaşanan coğrafi bölge açısından anlamlı bir fark oluşmamaktadır, A grubu $t = .870$, $p > .05$, B grubu $t = .788$, $p > .05$.

Çalışma grubunun sontest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumunun yaşanan coğrafi bölgeye göre tanımlayıcı değerleri ve dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonuçları Tablo-14'te verilmiştir.

TABLO-14. Sontest Puanları Açısından Çalışma Grubunun Coğrafi Bölgeye Göre T-Testi Sonuçları

Grup	Bölge	N	\bar{x}	S	sd	t	p
A	1. Bölge	15	52.11	21.20	17	.467	.647*
	2. Bölge	4	57.77	22.96			
B	1. Bölge	14	42.24	18.67	17	.821	.423*
	2. Bölge	5	34.93	10.35			

* $p > .05$

Çalışma grubunun, öntest puanları açısından yaşanan coğrafi bölgeye göre dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonuçlarına göre A ve B gruplarında yer alan öğrencilerin başarı puanları arasında yaşanan coğrafi bölge açısından anlamlı bir fark oluşmamaktadır, A grubu $t = .467$, $p > .05$, B grubu $t = .821$, $p > .05$. Bu bulgular ışığında bireyin dikte eğitimindeki başarı durumu ile yaşadığı bölge arasında, farklı işitme eğitimi metotları uygulandığında bile anlamlı bir ilişki olmadığı söylenebilir.

3.5. YGS Puanı Açısından Dikte Yazımındaki Başarı Durumu

Aktarımlı-do metoduyla dikte eğitimi verilen A grubu ve Sabit-do metoduyla dikte eğitimi verilen B grubu öğrencilerinin YGS puanına göre frekans dağılımı Tablo-15'te görülmektedir.

TABLO-15. Çalışma Grubunun YGS Puanına Göre Frekans Dağılımı

Grup	Puan	f	%
A	330 üzeri	8	21
	300-330 arası	7	18.4
	300'den az	4	10.6
B	330 üzeri	4	10.6
	300-330 arası	5	13.1
	300'den az	10	26.3
Toplam		38	100

Çalışma grubunun öntest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumunun YGS puanına göre tanımlayıcı değerleri ve dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan tek faktörlü varyans analizi sonuçları Tablo-16'da verilmiştir.

TABLO-16. Öntest Puanları Açısından Çalışma Grubunun YGS Puanına Göre Varyans Analizi Sonuçları

Grup	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
A	Gruplararası	141.677	2	70.838	.187	.831*
	Gruplarıçi	6068.095	16	379.256		
	Toplam	6209.772	18			
B	Gruplararası	929.019	2	464.510	1.425	.269*
	Gruplarıçi	5213.724	16	325.858		
	Toplam	6142.743	18			

* $p > .05$

Çalışma grubunun, YGS puanına göre dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan tek faktörlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- A grubunda yer alan öğrencilerin, öntest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumları arasında YGS puanına göre anlamlı bir farklılık oluşmamaktadır, $F=.187, p>.05$.

- B grubunda yer alan öğrencilerin, öntest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumları arasında YGS puanına göre anlamlı bir farklılık oluşmamaktadır, $F=1.425, p>.05$.

Çalışma grubunun sontest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumunun YGS puanına göre tanımlayıcı değerleri ve dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan tek faktörlü varyans analizi sonuçları Tablo-17'te verilmiştir.

TABLO-17. Sontest Puanları Açısından Çalışma Grubunun YGS Puanına Göre Varyans Analizi Sonuçları

Grup	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler	F	p
------	-------------------	-----------------	----	---------	---	---

				Ortalaması		
A	Gruplararası	203.152	2	101.576	.209	.814*
	Gruplarıçi	7777.946	16	486.122		
	Toplam	7981.098	18			
B	Gruplararası	144.405	2	72.203	.230	.797*
	Gruplarıçi	5017.696	16	313.606		
	Toplam	5162.101	18			

* $p > .05$

Çalışma grubunun, YGS puanına göre dikte yazımı başarı durumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini sorgulamak amacıyla yapılan tek faktörlü varyans analizi sonuçlarına göre;

- A grubunda yer alan öğrencilerin, sontest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumları arasında YGS puanına göre anlamlı bir farklılık oluşmamaktadır, $F = .209, p > .05$.

- B grubunda yer alan öğrencilerin, sontest puanları açısından dikte yazımındaki başarı durumları arasında YGS puanına göre anlamlı bir farklılık oluşmamaktadır, $F = .230, p > .05$.

Bu bulgular ışığında bireyin dikte eğitimindeki başarı durumu ile YGS puanı arasında, farklı işitme eğitimi metotları uygulandığında bile anlamlı bir ilişki olmadığı söylenebilir.

Sonuçlar ve Öneriler

Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen başlıca sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin dikte yazımındaki başarı durumu ile cinsiyeti arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Buna göre öğrenciler arasındaki yaş farkının dikte yazmada etkili bir unsur olmadığı söylenebilir.

2. Aktarımlı-do metoduyla eğitim gören grupta yer alan 24 ve daha genç yaştaki öğrencilerin, yaşı 25'in üzerinde olan öğrencilere göre dikte yazımında daha başarılı olduğu görülmektedir. Ülkemizde MİOY dersi kapsamında işlenen dikte eğitiminde yaygın olarak uygulanan Sabit-do metoduyla eğitim gören grupta ise öğrencilerin yaşı ile dikte yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

3. Aktarımlı-do metoduyla eğitim gören grupta yer alan AGSL mezunu öğrencilerin, genel lise mezunu olan öğrencilere göre dikte yazımında daha başarılı olduğu görülmektedir. Ülkemizde MİOY dersi kapsamında işlenen dikte eğitiminde yaygın olarak uygulanan Sabit-do metoduyla eğitim gören grupta ise öğrencilerin mezun olduğu lise türü ile dikte yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin dikte yazımındaki başarı durumu ile yaşadığı bölge arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

5. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin dikte yazımındaki başarı durumu ile YGS puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.2. Öneriler

- Dikte yazma becerilerinin araştırıldığı deneysel ve durum tespitine yönelik çalışmalar zenginleştirilmelidir.
- Tek sesli tonal dikte yazımına yönelik yürütülen bu deneysel çalışma; iki sesli dikte, üç partili ve dört partili kadans duyumu gibi çoksesli dikte yazma becerilerinin araştırıldığı çalışmalarla genişletilebilir.
- Lisans öğrencilerinin aktarımlı sayı sistemiyle dikte yazımına yönelik yürütülen bu deneysel çalışma; ilköğretim, lise ve güzel sanatlar liseleri gibi farklı yaş gruplarının dikte yazma becerilerinin araştırıldığı çalışmalarla genişletilebilir.
- Dikte yazımına ders içerisinde ayrılan süre, kullanılan yöntemler ve kaynakları araştırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Dikte yazımında karşılaşılan problemlerin ne olduğunu ve bu problemlerin sebeplerini araştırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Apaydınlı, K. (2006). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü Öğrencilerinin Müziksel İşitme-Okuma-Yazma Dersinde Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Beckett, C.A. (1997). "Directing Student Attention During Two-Part Dictation", *Journal of Research in Music Education*, Vol.45, No.4, s.613-625.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Deneysel Desenler*. (2. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. (12. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Gazimihal, M.R. (1961). *Musiki Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Hedges, D.P. (1999). *Taking Notes: The History, Practice, and Innovation of Musical Dictation in English and American Aural Skills Pedagogy*. Unpublished Doctoral dissertation, Indiana University.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (20. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Klonoski, E. (2006). "Improving Dictation As An Aural-Skills Instructional Tool", *Music Educators Journal*, Vol. 93, No. 1, s. 54-59.
- Lavignac, A. (1903). *Musical Education*. (çev. E. Singleton). (2. Basım). New York: D. Appleton and Company.
- Nacakçı, Z. (2006). *Çoklu Zeka Kuramı Dayanaklı Ders İşleme Modelinin İlköğretim 7. Sınıf Müzik Dersinde Öğrencilerin Müziksel Öğrenme Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Paney, A.S. (2007). *Directing Attention in Melodic Dictation*. Unpublished Doctoral dissertation, Texas Tech University.
- Rogers, M.R. (1984). *Teaching Approaches In Music Theory: An Overview of Pedagogical Philosophies*. Carbondale and Edwardsville: Southern Illinois University Press.

- Sisley, B.A. (2008). *A Comparative Study of Approaches to Teaching Melodic Dictation*. Unpublished Master's Thesis, Kent State University, USA.
- Şengül, C. (2006). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi Dersinde Kazanılan Bilgi ve Becerilerin Öğretmenlik Mesleğinde Kullanılma Düzeyleri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Telesco, P. (1991). "Contextual Ear Training", *Journal of Music Theory Pedagogy*, Vol. 5, s. 2.
- Weale, G.R. (1986). *Teaching Melodic and Harmonic Dictation Employing A Sing-Back Method*. Unpublished Doctoral dissertation, Boston University.
- Wunsch, I.G. (1973). "Brainwriting in The Theory Class: The Importance of Perception in Taking Dictation", *Music Educators Journal*, Vol.60, No.1, s.55-59.
- Yazan, E.İ. (2007). *Konservatuar Şarkıcılık Lisans Programlarında Solfej Eğitiminde İzlenen Kaynak ve Yöntemlerin Analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Extended Abstract

"An excellent complement to *solfeggio* is *musical dictation*, which bears the same relation to *solfeggio* that the theme does to the interpretation, or rather that writing does to reading." (Lavignac; 1903: 26). "The purpose of dictation, for example, is not to produce correct written transcriptions but to produce a certain kind of listener who can hear sound as meaningful patterns (Rogers; 1984: 4). Dictation constitutes an important part of the classes related to musical skills and is an important element in evaluating musicianship. According to Weale (1986), in musical dictation, the student is asked to copy a small piece of music played beforehand. Dictation is important in terms of providing opportunities for us to be able to test the different dimensions of the students' musical perception. Within the process of dictation, it is possible to understand how correctly the student comprehends the melody, harmony and rhythm-in other words, the basic elements of a music work. Dictation is the criteria for the skill of using the relationships between the sounds and the symbols, which constitutes the essence of the fundamental music education.

In our Country, dictation training is given place as part of a course named "Musical Hearing, Reading and Writing" which is included in the curricular of High Schools of Fine Arts (HSFA), Conservatories, Music Departments of Faculties of Fine Arts, and Music Teacher Training Programmes of Faculties of Education.

In Yazan's study (2007), the question of "what are the most difficult tasks in ear training classes?" was answered by the 48% of the students as "melodic dictation". The question of "what is the most difficult thing you have experienced during the dictation?" was answered by the 39% of the students as "memorizing the melody played", by 14% answered as "determining the time values of the notes", 6% answered as "determining the key and the measure structure". Percentages of the answers given to the question "How do you feel psychologically while you are doing dictation?" are "I'm anxious about if I'll be able to write it" with 41%, "I cannot concentrate" with 30%, "I feel nervous" with 10%. The aim of this study is to investigate the relationships between the dictation skill levels and the socio cultural variables of the students. Therefore the interrogative sentence "What kind of relationships could be observed between the dictation skills within the scope of music education and the student's socio-cultural variables?" constitutes the question word of the study. The sub-questions could be listed as: (1) At what level is the relationship between the dictation skills and gender? (2) At what level is the relationship between the dictation skills and age? (3) At what level is the relationship between the dictation skills and the type of high school the student graduated from?(4) At what level is the relationship between the dictation skills and the region in which the student's spent most of his lifetime? (5) At what level is the relationship between the dictation skills and University entrance examination (YGS) scores?

This study intends to detect the levels of relationships between the dictation skills and socio-cultural variables and to contribute the development of the dictation skills. Towards this aim, relationships between the dictation skills and socio-cultural traits of the individuals who received dictation training whether with the moveable do method or with the fixed do method were studied.

This study is considered important with regard to its' efforts in (a) detecting the levels of relationship of socio-cultural variables in dictation training as being one of the most complex stages in musical hearing, reading and writing education, (b) comprising a source for further studies related to the topic since there are limited number of studies exist,(c) creating and giving various supportive ideas for intracurricular and extracurricular regulations and methods in the way of developing the dictation skills.

The study, is limited with (a) single line tonal dictation,(b) success grades as independent variable, and the process of dictation training given with Moveable do method to Group A and the fixed do method to group B as dependent variable,(c) 2010 -2011 academic years' fall semester, (d) 1st year undergraduate students of the Music department of the faculty of fine arts in Cumhuriyet University,(e) the experimental process of 4 periods per week for 12 weeks, (f) and with the statistical practices used.

Being one of the factual trial models, *pre-test and post-test model with a control group* was used in the study. "In the model with an experiment group and control group, there are two groups, which of their members assigned objectively. One of them is used as the experiment group and the other one is used as the control group. For both groups, measurements are made before and after the process of experiment (Karasar, 2009: 97).

Throughout the process of 12 weeks, dictation training was given by the researcher to group A with the moveable do method and to group B with the fixed do method for 4 periods per week. Dictation skill levels of the students were measured by the *accreditation test* and (*ASD*) *Scale of Achievement in Dictation*, and in consequence of these measurements, Group A and Group B were formed by objective assignments. Behavioral changes related to the independent variable between the experiment and control group were measured by the pre-test ASD and the post-test ASD. The study group was constituted by, 2010-2011 academic years' 1st grade students of the music department of the Faculty of Fine arts of Cumhuriyet University, (Group A n=19,Group B n=19), (n=38). In both groups the students were well matched in terms of their levels of readiness. A form designed to receive specialists' opinions, an accreditation test, accreditation test ASD and Pre-test, post-test ASD were used as tools for collecting data. Pre-test and post-test scores of dictation were compared in terms of the socio-cultural traits of the students, and to question in what way the achievement differs in terms of socio-cultural traits of the students in the study group, comparisons were made by sample paired t test and one way variance analysis according to gender, age, type of high school being graduated from, geographical region and YGS scores as a part of the placement scores.

Main results obtained from the study can be listed as:

1. No significant difference exists between the dictation skill levels and gender. Therefore, it could be said that, difference of age is not an influential element in dictation.

2. In the group received dictation training with moveable-do method, it is seen that the students at the age of 24 and below are more successful in dictation than the students at the age of 25 and above. No significant difference exists between the ages and the dictation skill levels of the student in group who are trained with the fixed do method which is in common use in the dictation sessions take part in our ear training classes (namely Musical hearing, reading and writing).

3. In the group received dictation training with the moveable do method (e) it is seen that students graduated from High Schools Of Fine Arts (HSFA) are more successful than the students from Public High Schools. In the group received dictation training with the fixed do method, there is no significant difference between the type of high school the students graduated and dictation skill levels.

4. No significant difference exists between the students' success level in dictation and the region the students lived.

5. No significant difference exists between the students' success level in dictation and their YGS scores.